

tradit Ortel. unde Maranitarum nomen originem trahere verosimiliter conjectari potest.

16 Si quid aliud de Sarracenoribus rebus ac nomine indagare placuerit, præter jam laudatos consulendi sunt Cæsar. Aug. Curion. *Histor. Sarracen. lib. 3.* Simanc. in *Enchirid. tit. 17. & 18.* Pineda in *Monarch. lib. 2. cap. 3. §. 1.* Johan. Bohem. *lib. 2. de morib. gent. Mathiol. in Dionys. lib. 1. cap. 65.* Ludovic. Partit. *de Arabia.*

SUMMARIUM.

- 1 Cretionum observatio in acquirenda hereditate abii in defuetudinem.
- 2 Institutio heredis cum cretione hodie sustineretur, & rejectis solemnibus cretionum hereditas posset adiri.
- 3 De cretionis formulis, remissive.
- 4 Cretio quondam ad extraneos heredes duntaxat spectabat.
- 6 Qui eloquium non poterant, ut mutus, & infans, inutiliter cum cretione instituebantur.
- 7 Verba cretionis coram testibus proferebantur, & certio est inter legis actiones.
- 8 De cretionis continua, & vulgaris discrimine, & num. 9.
- 10 Cernere est quasi decernere, ex D. Isidoro.
- 11 Verbum Cretio, multifariam accipitur, maxime in Jure pro acquisitione hereditatis.
- 12 Cernere, pro Adire, sumitur frequenter.
- 13 Sumitur itidem pro Constituere.
- 14 De alia significatione verbi Cerno.
- 15 Cerno derivatur à Creto.
- 16 Jura quedam ad certionem non pertinere ostenduntur.
- 17 Gratiani error notatur in Decreto.
- 18 Cernere, pro Cedere, nunquam usurpatur.

De cretione quæ in institutionibus, & actionibus hereditatum quondam solemniter adhibebatur.

CAPUT X.

- 1 Crupulosa cretionum observatio, quæ in aditione hereditatum adhiberi solebat, ab usu recedere iusta est, l. Cretionum 17. C. de jur. deliber. l. 1. C. Theodos. de matern. bon. Cujac. in paratit. ad tit. ff. de acquir. hered. Donell. comment. lib. 7. cap. 18. Petr. Gregor. *Syntagm. Jur. lib. 46. cap. 2. num. 7.* Rævard. *de authorit. prudent. cap. 8.* Borcholt. in 8. extraneis, num. 5. *Instit. de hered. qualit. Lexic. Calvin. verb. Cretio.* Arnold. Vin. in §. Item extraneus, num. 2. *Instit. de hered. qualit.*
- 2 Est tamen animadvertendum cum Donello ubi supra, cretionem non esse sublatam, sed ejus duntaxat solemnitates; unde si quis hodie hæres cum cretione juxta formam ab Ulpiano traditam institueretur, sustineretur dispositio, possetque ille aut aditione nuda, aut gestione pro hærede sibi querere hereditatem, quod olim instituto per cretionem non licebat, sed solemnibus, præscriptisque verbis uti tenebatur. Pichard. in §. Item extraneus, num. 31. *Instit. de hered. qualit.* Arnold. Vin. *ibidem*, num. 4. ubi omnia præmissa probat. Rursus si absque cretione institutio fieret, posset

nunc cum cretione hæres adire. Donell. *sup.* nam cretio nihil fuit aliud, nisi aditio solemnis, ut præter Donell. & Vinium tenent Ouald. *ad Donellum d. cap. 7. lit. 1.* Bud. in *annotat. prior. ad Pandect. in l. 2. ff. de orig. jur.* Olan. in *Paralipom. lib. 2. cap. 4. num. 7.* Petr. Gregor. *sup. num. 6.* D. Melch. de Valent. *Illustr. jur. tractat. lib. 3. tract. 2. part. 1. num. 43.* Imò cretio quondam omnem modum acquirendæ hereditatis complectebatur. Cicero *ad Attic. lib. 6.* ibi: *Nunc credo eo magis, quod debet etiam fratris Appii amorem erga me cum reliqua hereditate crevisse.* Liv. lib. 24. sic ait: *Cum clausis Andromodorus insula portis hereditatem regni creverit.* Idem lib. 29. inquit: *Vivo, & spirante me hereditatem meam ambo & spe, & cupiditate improba crevistis.* Auth. incertus Panegyrici Maximiano, & Constantino Imperatoribus dicti, ibi: *Siquidem ipsum Imperium hoc fore pulchrius judicabatur, si id non hereditarium ex jussione crevisset, sed virtutibus tuis debitum à summo, Imperatore meruisset.* Ex quibus, sic tenet Rævard. *d. cap. 8. in fin.* & sequitur Ouald. *sup. lit. 1.* quamquam Cujac. ubi *sup.* inter cretionem, & aditionem discrimen constituat, inter quas illa solum dignoscebatur, ut cretio solemnitates postularat, quæ in aditione non desiderabantur: nuda enim testatio, aperta tamen ad acquirendam hereditatem facta erat, quæ per cretionem relicta non erat Donell. & Vin. *sup.* Vide infra, n. 12.

Ibi: *Quæ verò fuerit cretionum hæc solemnitas.*

Ulpiano duce de cretione formulis, ac solemnitatibus differunt Cujac. Donell. ac cæteri laudati *sup. num. 1.* Ant. Govean. *lib. 1. variar. lectio. cap. 25.* Ant. Concius *lib. 1. disp. cap. 12.* Brisson. *de verb. signif. verb. Cernere.* Præter. *eod. tract. verb. Decernere.* Olan. *sup.* Pichard. ubi proxime, & in §. *Extraneus*, num. 3. *Instit. de hered. qualit. Retes, in opuscul. lib. 5. cap. 3. num. 6. & lib. 7. cap. 5. num. 13.* Sed cavendum nobis est à Glossa in d. l. *Cretionum*, quæ nimis hallucinatur, dum de cretione agit, ut monet ibi Gothofred.

Ibi: *Cretio, inquit Ulpianus, est.*

Primò circa Ulpiani verba observandum est 4 cretionem vocari tempus id, quod præscribebat testator, ut hæres decerneret, num sibi expediret hereditatem amplecti, necne: verum etiam idem verbum ab Interpretibus usurpatur pro actu ipso adeundi solemniter hereditatem, quo sensu hucusque à nobis acceptum est, & infra accipietur.

Ibi: *Quod datur instituto heredi ad deliberandum.*

Loquitur procul dubio Consultus de extraneo 5 hærede; nam postquam in *fragment. tit. 22.* de suis & necessariis hæredibus sermonem perfecerit, ad extraneos deveniens, tunc cretionis meminit in §. *Extraneus hæres*, & ita cum eo sentiunt communiter omnes, quod dedimus supra. Sed dubitari poterit, an sui hæredes cum cretione quondam potuerint institui? Et affirmativa sententia suaderi videtur ex eo quod forma ab Ulpiano tradita recte in suis hæredibus observaretur: aut enim cretio vulgaris erat, & tunc illa conditio,

Si intra tot dies creverit, esset potestativa, ut per se notum est, cum tempus non haberetur, nisi hæres posset hereditatem cernere, seu adire: hæres autem suus sub tali conditione jure instituebatur, l. *Suis quoque 4. ff. de hered. instit. §. Qui sub conditione*, ff. *Si quis omiff. causa testam.* ubi ratio redditur, quia ejusmodi conditio pro pura haberi debet. Idem dicendum est de continua cretione, quia testator exhæredem facit institutum, ut expressim inquit Ulpianus, si infra terminum defuit non creverit: omnis verò hæres suus permittebatur etiam sub casuali conditione institui modo in ejus defectum foret legitime exhæredatus, l. *Filius à patre 28. ff. de liber. & posthum. l. Si pater 4. C. de Institut. & substitut.* Quibus perpenfis nil vetabat, ut filius in potestate per cretionem quamlibet institueretur. Asserendum tamen est ad mentem Ulpiani, ac ejus interpretum suos hæredes per cretionem instituire moribus non fore receptum, nec verba cretionis eis poterant adaptari, qui hereditatem non cernebant, seu adibant, sed per immixtionem; & dominii continuationem antecessoribus succedebant: unde suis existentibus hæredibus hereditas non dicebatur, l. *In suis 11. ff. de liber. & posthum. l. In suis 14. ff. de suis & legitim. hered.* Ex quibus verba dispositionis non conveniebant, nec ipsa dispositio potuit comprehendere, argumento legis 4. §. *Toties*, ff. *de damno infect.* Præterea in institutione hujusmodi nedum interveniebat conditio, sed etiam tempus ad deliberandum coartabatur, sublato beneficio abstinendi, quod suis hæredibus in perpetuum jus prætorium concedit, l. *Necessarius 57. ff. de acquir. heredit. Ant. Gom. variar. lib. 1. cap. 9. num. 22.*

Ibi: *Cernere est verba cretionis dicere.*

- 6 Quæ adeo necessariò ab eodem hærede proferri debebant, ut mutus, aut infans, quia fieri nequebant, per cretionem inutiliter instituerentur Pichard. in d. §. *Item extraneus*, num. 53. Olan. cum aliis *sup.* n. 1. et si aliàs mutus recte institueretur, l. 1. §. *Mutus*, ff. *de hered. instit.* & gerendo se pro hærede acquireret hereditatem, l. *Mutum 5. ff. de acquir. hered.* Quod de infante prædictum est, intelligi debet de eo qui fieri non valet; etenim si verba cretionis proferre posset, non prohibebatur hæres institui sic, et si non intelligeret quod agebatur, modo tutoris autoritas intercederet argumento legis *Pupillus 9. ff. de acquir. hered. l. Servo invito 65. §. Si pupillo*, ff. *ad Trebell. Olan. num. 51.*

Ibi: *Cum me Mævius hæredem instituerit.*

- 7 Quæ verba coram testibus pronunciabantur, ut ex Varrone inferius D. Covarr. observat, eoque refert Rævard. *d. cap. 8.* illud Ciceronis ad *Atticum lib. 13.* ubi sic scribit: *Ex eo cognovi cretionem Cluvii (ò Vestrorum negligentem) liberam testibus presentibus sexaginta duobus.* Brisson. *sup. verbo Cernere*, Petr. Fab. *d. cap. 22.* Hereditasque apud Prætores cernebatur, Glossa in d. l. *Cretionum*, & sentit Rævard. *d. cap. 8. in princ.* Vide laudatos supra, num. 1. & 3. Alciat. *disjunction. lib. 3. cap. 7.* Est enim aditio, seu cretio actus, qui

inter legis actiones numerantur in l. *Actus legitimi 77. ff. de reg. jur. Rævard. ubi nuper.*

Ibi: *Cretio autem vulgaris dicitur, aut continua.*

Inter quas hoc etiam interest, ut in vulgari non labantur dies iis quibus ignorantia juris non imputatur ad culpam, ut militibus vel minoribus cum cretione institutis unde si errantes in jure sinerent præterire tempus à testatore præfinitum ad cernendum, eis non nocebit: quod aliter in continua cretione habebatur; nam & eis personis tempus labebatur, ita ut restitutione indigerent, ad acquirendam cernendo hereditatem. Retes *sup. d. lib. 5. cap. 3. num. 6.* Continuum cretionem simplicem dixit Cicer. *ad Attic. lib. 11.* ibi: *Galeonis hereditatem crevi; puto enim cretionem fuisse simplicem, quoniam ad me nulla missa.* Quem ita intelligit Rævard. *sup.*

Ibi: *Hæc sunt Ulpiani verba.*

Sed in §. *ult. d. tit. 22.* de imperfecta cretione 9 ita addit Ulpianus: *Si sub imperfectam cretionem hæres institutus sit, id est, non adjectis his verbis: Si non creveris, exhæres esto; sed si ita. Si non creveris, tunc Mævius hæres esto, cernendo quidem superior inferiorem excludit, non cernendo autem, sed pro hærede gerendo, in partem admittit substitutum.* Sed postea D. Marcus constituit, ut pro hærede gerendo ex assè hæres fiat. Quod si neque creverit, neque pro hærede gesserit, ipse excluditur, & substitutus ex assè fit hæres.

Ibi: *Quibus mirè conveniunt.*

Hujus testimonii Isidori haud pauci ex laudatis 10 supra, num. 1. & 3. meminerunt, ut Brisson. *verbo Cernere*. Lexic. Calvini *ibid.* Cujac. *d. c. 18.* qui cum D. Isidoro cernere, quasi decernere dixit.

Verbum Cerno, et si aliàs multipliciter accipitur, prout videre licet apud Calepin. *verbo Cernere*, & Cornucop. *commentar. ling. Latin. col. 646. num. 40.* in Jure tamen usurpatur pro solemnī acquisitione hereditatis, quæ per cretionem relicta dicebatur: sed diversimodè ab interpretibus exponitur, sicut ex dicendis apparebit. Illud observandum est, quod et si cretio sublata non fuerit, sed solemnnes ritus duntaxat, ut ostendimus *sup. num. 2.* tamen cretionum nomen simul cum ritibus aboluit, Donell. *lib. 7. cap. 8.*

Ibi: *Hæc ratione veteres.*

Similiter Petr. Fab. *semestr. lib. 2. cap. 22.* testatur, veteres glossas cernere pro adire usurpasse, & ita tradit Calepin. *verbo Cernere*, & *verbo Crevi*. præter Jurisperitos, quos dedimus *sup. num. 2.* et si Joseph. Scaliger *ad Fest. Pompei.* ibi *crevi*, improprie pro *adii*, positum dicat: quem locum refert Calepin. *verbo Crevi*, & Vin. *ubi sup.* & cernere, ac adire idem significasse constat ex D. Ambros. *lib. 9. epistolæ.* dum inquit: *Tanquam clausis ergo tabulis cernit hereditatem, non possidet, auctoritatem non habet lectionis.* Quintilian. in *declamat. cui titulus est, Equatio patrimonii*, ibi: *Quæ ratio relinquenda hereditatis erit? quæ ratio testamentorum? cum is qui creverit hereditatem, continuo non sit plus habiturus, quam ceteris.*

teri, & divisurus cum his, qui non eundem honorem supremis defunctis tabulis habuerunt. Cicer. ad Herennium, ibi: Ut de eo si dicas, qui multas hereditates adierit, prospice tu, qui plurimas cernis. Quibus omnibus jungas omnino quæ extant supra, num. 2.

Ibi: Sed apud Varronem lib. 6. de ling. Latin.

- 13 Ex hoc Varronis loco non pauci verbum *Cernere*, pro *Constituere*, accipiunt, quasi is qui cernit hereditatem, se heredem constituat, quod sanè in re idem, ac adire. Ita tenent Briffon, Rævard. Borcholt. Lexic. Calvin. & alii.
- 14 Petr. Fab. *semestr. lib. 2. cap. 22.* verbum *Cernere*, interpretatur aliter, asserens cretionem dici, quod velut in rem præsentem veniatur, ac coram testibus adeatur, & inspicatur hæreditas.

Ibi: Qui in lib. 5. ita inquit.

- 15 Varronem hic memorant asseverantes cerno, à *creo*, originem trahere, Petr. Gregor. d. cap. 2. num. 6. Cornucop. *sup. col. 1083. num. 20.* (ubi verba vitiose refert, quæ D. Covar. restituit,) & alii laudati supra, num. 1. & 3.

Ad Num. 2.

- 16 Hujusmodi constitutionis meminere Briffon. Lexic. Calvin. & alii supra dati. Cretionum quoque mentio fit in quadam Antonini lege quæ habetur in Codice Gregoriano, de *patr. potest. lib. 13.* cujus hæc series: *Si in potestate patris fuisti, cum hæreditas Basæ tibi obvenit, eamque jussu patris crevisti, jure patriæ potestatis ei eam quesisti. Verum & in l. Pupillus 9. l. Is qui hæres 13. §. Si quis dubitet, ff. de acquir. hæred. cretionum vestigia reperiri aliqui arbitrantur, quod à mente Pauli, & Ulpiani penitus alienum videtur; nam in d. l. Pupillus, verbum *discernere*, non ad actum ad eundem, seu acquirendæ hæreditatis refertur, sed ad animi deliberationem mentisque capacitatem, quæ in amplectendis quomodolibet hæreditatibus desideratur. Similiter & in d. §. Si quis dubitet, verbum *decernat*, accipi debet de declaratione voluntatis hæredis, quæ vel adeundo, vel repudiando contingit; non de cretione quæ solum ad solemnem acquisitionem hæreditatum spectat, ut sæpe præmissimus. Quæ quidem cuilibet legenti textum utrumque patebunt.*

Verf. Ex quibus apud Gratianum.

- 17 Hunc errorem animadvertunt Cujac. *observat. lib. 7. cap. 41.* Pratei. *de verb. jur. verb. Decernere*, Alciat. *lib. 3. dispunct. cap. 7.* Pichard. in §. *Item extraneis*, num. 30. *Instit. de hæred. qual. Lexic. Calvini verb. Cretio.* At in recentioribus Decreti voluminibus jam non *Curationibus*, sed *Cretionibus* legitur, ut post idem caput ultimum distinctionis I. adnotatur: & ita Valcarcet in *Epitom. Jur. Canonici*, in hoc loco *Cretionibus* transcriptit.

Ibi: Hinc error constat Nonii Marcell.

- 18 Quem tamen sequitur Cornucop. *column. 646. num. 50.* ubi *cernere*, pro *cedere* usurpari asserit,

adducto loco, quem D. Covar. memorat in præfenti, & altero Acci, qui inquit: *Regnum tibi per-mitti malunt, cernam, tradam exercitus.*

SUMMARIUM.

- 1 Gratiani, qui Decretum compilavit, patria & professio.
- 2 Rejiciuntur quedam de eodem Gratiano fabulose jactata.
- 3 Decretum Gratiani publicè legitur in insignibus orbis Academiis.
- 4 Decretum Pontificium jussu jam à mentis expurgatum habetur.
- 5 De auctoritate Decreti.
- 6 Sanctorum Patrum testimonia Decreto inserta quantam auctoritatem obtineant, cum num. seq.
- 8 Decretum quare in publicis Academiis legi concedatur, & num. 9.
- 10 De auctoritate legum Principum secularium, quæ in Decreto recensentur.
- 11 De auctoritate eorum, quæ de proprio Gratianus Decreto adjecit.
- 12 Quid de Capitulis, quorum inscriptio est, Palea.
- 13 Decreti locus emendatur.
- 14 In Regibus Aragonia nullus extitit, qui vocaretur Sacratius, sed Sancius unus tantum nuncupatus est.
- 15 De Regibus, qui ad invitandum ad egregia facinora propriam sobolem patraturis sponderunt.
- 16 Utrum Rex Sanctius in cap. De neptis, 31. quæst. 2. promiserit neptem ex filio aut filia, vel ex fratre aut sorore, & n. 17.
- 18 Quid intersit inter parentes & extraneos promittentes matrimonium alicujus femine.
- 19 An Rex Sanctius jurans promiserit neptem suam nuptui tradere militi.
- 20 Facti alieni obligatio cum juramento cujus effectus sit.
- 21 Rex simul & parens an valeat metum incutere, ut libertineant matrimonium, quod ipse promiserit.
- 22 Qui promissioni nuptiarum de se à parente factæ consentit, ad implementum non jure cogitur.
- 23 Sanctii Regis Aragonum laudes & obitus.
- 24 Urbanus II. Pontifex, quo & quanto tempore Pontificatum gesserit.
- 25 Hormisda quando ad Pontificiam dignitatem evectus.

De emendatione, & intellectu capituli De neptis, 31. quæst. 2.

CAPUT XI.

Gratianus Clusii oppidi Tusciæ ortus est, rejectis aliorum opinionibus, qui Clusiam, vel Gintam ejusdem regionis urbes patriam ei assignant, ut videre licet in præmio Decreti, *versic. In plerisque vetustis*, & apud Spondan. in *Epit. ad Annal. Baron. tom. 2. anno 1151. num. 5.* ubi indicatur aliquam ex istis duabus civitatibus in Tuscia extitisse. Ille Benedictinæ familiæ adscriptus in cenobio S. Felicis Bononiensi, tum religiose pietatis præstantia, tum litterarum affluentia diu condecoratus emicuit, ibique egregium opus, quod *Decretum* nuncupatur

patur, confectum edidit sub Pontifice Eugenio III. anno 1150. aut sicut aliis placet 1151. De quibus præter Spondan. *sup. Glossa in cap. Post appellationem, versic. Forma, 2. quæst. 6.* Bellarminus de *Scriptoribus Eccles. verbo Gratianus*, Baron. *Annal. tom. 12. anno 1122. & 1151.* Marant. de *ordine judiciorum, part. 3. quæst. unica, num. 39.* Sebast. Medic. de *leg. & statut. part. 1. quæst. 3. num. 4.* Thom. Canan. in *proem. Decret. num. 120.* Roderic. Acuña. *ibidem, num. 39. cum seqq.* Alciat. *lib. 4. parerg. cap. 23.* August. Barbofa cum pluribus in *collectan. ad Decret. in proem. n. 2. & 3.*

- 2 Illud autem quod vulgò jactatur, ac legitur in *Histor. Pontific. tom. 1. lib. 5. cap. 24.* nempe Gratiano fratres esse uterinos Petrum Lombardum Parisiensem Antistitem, qui Magister Sententiarum vocatur, ac Petrum Comestorem Historiæ Scholasticæ auctorem, ut commentitium, ac fabulosum refutat D. Antonin. *part. 3. Histor. lib. 18. cap. 6.* quem refert, ac sequitur Spondan. *sup. anno 1164. num. 15.* qui hac probabili ducitur conjectura; etenim prior Novariæ in Longobardia, posterior Treccæ in Campania Gallica natus est, quæ loca inter se, & à Clusio Gratiani patria longè distant. Unde verisimile non est, ut eadem mulier in tam distantibus oppidis tres filios sit enixa.

Ibi: Aureum Decretorum librum.

- 3 Qui Juri Canonico meruit aggregari, in insignibus Orbis Academiis, Cathedrâ specialiter ad id instituta, publice legi, in sacris Pontificiis decisionibus non semel allegari, *cap. Cüm Apostolica 7. de iis, quæ fiunt à Prælat. & alibi*, quod observat Barbofa *suprà, num. 7.* Sanch. de *matrimon. lib. 9. disputat. 12. numer. 3. & 5.* à Gregor. XIII. in Bulla, quam de emendatione ejusdem expediti jussit, non mediocriter honorari, ibi: *In quo magna ratio habita est operis ipsius dignitatis, & publicæ, eorum præsertim, qui in hoc studio versantur, utilitatis.* Unde merito *Volumen aureum* dicitur, quo ditissimus sacræ eruditionis, ac doctrinæ thesaurus continetur.

Ibi: Tot tamen scætet is liber mendis.

- 4 Sed hodie jussu Gregorii XIII. aliorumque Pontificum opus istud illibatum, atque expurgatum aspiciamus, ut idem in præfata Bulla demonstrat, præcipiens ne quid deinceps aliquo modo addatur, detrahatur, aut immutetur, quo querelæ D. Covarruv. subventum est: quam inculcat itidem *tract. de matrimon. p. 2. cap. 6. §. II. num. 2.*

- 5 Sed opportunè hic disquirendum occurrit de hujus auri ac emendati Codicis auctoritate: de quo post alios latè Barbofa *suprà, à num. 4.* qui rectè, ut de singulis respondeat, omnia in Decreto collecta ad quadruplex caput redigit: licet enim is liber à Summis Pontificibus approbetur, & plausibiliter recipiatur, non tamen quæ in eo leguntur, Pontificia auctoritate roborarunt, ut vim Canonicarum Sanctionum obtineant, sicut de Pandectis inquit Justinianus in *l. unic. §. Sed neque, C. de veter. jur. encl.* Quo præcognito, in primis asseverandum est de decretis Pontificum, ac Conciliorum, quæ planè vim suam retinent in Decreto

reperta, illisque standum erit, nisi aliud ex exemplaribus ostendatur, quia Gratiano referenti fides est adhibenda. Ita Barbofa cum aliis *n. 7. vers. Ex quibus apparet*: quod post Gregorianam emendationem facile admitti potest; nam cuncta suis originalibus conferrentur.

Quoad secundum caput de Sanctorum Patrum, Hieronymi, Augustini, ac cæterorum testimoniiis, Barbofa *d. num. 7.* Thom. Canan. *num. 243.* Marant. *num. 36.* & alii plures apud Barbofam & Sanch. *sup. num. 3.* sentiunt pro canonicis statutis ea habenda fore, quasi Pontificia auctoritate comprobata (eo quòd publicè is liber legi permittitur,) nisi aliqua canonica decisio resistat. Verum Sanch. *numer. 5.* cum Ripa, Cajetano, Major, & aliis opinatur (quod verius videtur,) omnia quæ Decreto inserta leguntur, nihil amplius auctoritatis obtinere, quam quæ à suis Authoribus dimanant. Unde sententiæ Sanctorum Patrum compilatæ Juris Canonici naturam non fortiuntur, sed in suo robore, ac fide persistunt, perpensâ sui authoris doctrinæ, ac dignitate.

Nec urgent, quæ pro communi à Barbofa expendantur; nam etsi nonnunquam in decisionibus Pontifices memorent Decreti capita, ut *n. 3.* præmissimus, non tamen ut canonicæ leges ad decisionem causarum allegantur, sed ad directionem duntaxat, sicut Sanch. considerat, quemadmodum in Hispanis legibus, maxime Partitarum, mentio Romanarum fit, eodemque modo in Tribunalibus adducuntur, quatenus rationi naturali congruunt responsa prudentum. Imperatorumque constitutiones, quas apud nos vim coactivam legum non habere compertum est, *l. 3. tit. 1. lib. 2. Recopil. l. 6. tit. 4. p. 3.* ibi: *E por las leyes deste libro, è no por otras*: ubi egregiè Gregor. Lop. *gloss. 2. P. Suar. de legia. lib. 3. cap. 8. à numer. 4.* Solorzan. de *Jur. Indiar. lib. 2. cap. 21. num. 77.* Azeved. in *rubric. num. 4. tit. 1. lib. 2. Recopilat. Carleval. cum aliis de judic. tom. 1. tit. 1. disput. 6. num. 3.*

Ex quibus alii rationi Barbofæ satisfiunt; nam etsi 8 Decretum publicè legi Pontifices concedant, non tamen ex eo sequitur, ut in illo contenta pro statutis canonicis observentur; aliò enim ea permisso tendit, nempe ut studiosi sacra eruditione, & doctrina imbuantur, ut aliud agens luculenter expressit dicta lex 3. *Recop. que est 1. Tauri*, ibi: *Empero bien queremos y sufrimos que los libros de los derechos que los sabios antiguos hizieron, que se lean en los Estudios generales de nuestro Señorio, por que ay en ellos mucha sabiduria, y queremos dar lugar que los nuestros naturales sean sabidores, y sean por ende mas honrrados.* Quæ constitutio ita est in usu, ut prætermissa lectio Regiarum Constitutionum, Cathedræ ad leges Romanorum erectæ sint; & nihilominus hæ in Hispania non ligant, sicut nuper comprobatum relinquuntur.

Ultra hæc adversus Barbofæ ejus resolutio statim tradenda retorqueri potest, dum cum communi docet leges Romanorum à Gratiano collectas Canonicæ Constitutionis auctoritate carere, quanvis & hæ publicè ut Decreto insertæ legi permittantur: Ergo à paritate rationis idem de locis Sanctorum Patrum sentiendum est. Nec refert, quod leges sint à secularibus Principibus conditæ, quia novum non est, ut Sacri Canones, Pontificesque legum auctoritate juventur, *cap. 1. & quæ ibi notantur, de novi oper. nunciat.*

Quoad caput tertium de auctoritate legum, quas Gratianus immiscuit, tenendum est, nihil robo-